

Valerija Većei-Funda¹
Jelena Portner Pavićević
OŠ Ante Starčevića, Lepoglava
Hrvatska

UDK: 371.95
ISBN 978-86-7372-114-9, 15 (2009), p.187-195
Stručni rad

VAŽNOST DOBRE SURADNJE S RODITELJIMA DAROVITIH UČENIKA

Sažetak: Populacija koja, svakako, zahtjeva posebnu pažnju i kontinuirani rad u sklopu odgojno-obrazovnog procesa daroviti su učenici. Vrlo često su zanemarena kategorija školskog sustava te smo kao cilj projekta „Daroviti učenici-snaga naše škole“ postavili stalnu brigu o darovitima, od početka do završetka osnovne škole te pružanje adekvatne potpore obiteljima darovitih. Upravo su roditelji važan čimbenik prepoznavanja, identifikacije i rada s darovitima. Tako smo organizirali inicijativni roditeljski sastanak i održali kombinirano predavanje. Cilj je bio razgovor, dobivanje suglasnosti za uključivanje učenika u projekt kao i dobivanje rezultata procjene darovitih od strane njihovih roditelja.

Da bi se ostvarila uspješna suradnja, potrebno je prepoznati potrebe darovitih učenika, njihovih roditelja i škole te uspostaviti adekvatnu komunikaciju.

Ključne riječi: daroviti učenici, projekt, roditelji.

Daroviti – zanemareni

Populacija koja, svakako, zahtjeva posebnu pažnju i kontinuirani rad u sklopu odgojno-obrazovnog procesa daroviti su učenici. Vrlo često su zanemarena kategorija školskog sustava iako postoje sve zakonske pretpostavke za kvalitetan rad s njima.

Zakon o osnovnom školstvu određuje da je „osnovna škola dužna organizirati uočavanje, školovanje, praćenje i poticanje darovitih učenika te organizirati dodatni rad prema njihovim sklonostima,

---

¹ veceifu@inet.hr

sposobnostima i interesima“ (Zakon o osnovnom školstvu, 2003).

Pedagoškim standardom predškolskoga, osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja detaljnije se opisuje i propisuje način i mogućnosti rada s darovitim učenicima, a na prvome mjestu naglašava se sustavno provođenje identifikacije i praćenja darovitih učenika školskog stručnog tima.

Pravilnikom o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih propisan je način uočavanja, utvrđivanja, poticanja, akceleracije i praćenja darovitih učenika. Uočavanje i procjenjivanje darovitih učenika ostvaruju učitelji i stručni suradnici (najčešće psiholog i pedagog), a na osnovi uočavanja i procjenjivanja, stručna služba utvrđuje darovitost.

Radi poticanja darovitih učenika potrebno je omogućiti izborne programe, grupni i individualni rad, rad s mentorima, raniji upis, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, pristup izvorima specifičnog znanja i akceleraciju (Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih, 1991).

Kako bismo kontinuirano vodili brigu o darovitimima u našoj školi, osmislili smo višegodišnji projekt „Daroviti učenici-snaga naše škole“. Polazeći od činjenice da su upravo roditelji važan čimbenik prepoznavanja, identifikacije i rada s darovitimima, kao jedan od ciljeva smo odabrali suradnju s obitelji darovitih učenika te stalno pružanje adekvatne potpore.

Projekt je prijavljen je na natječaj programa rada s darovitim učenicima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Na natječaju je prijavljeno 273 projekata a odabrano ih je 170. Vrednovana je stručna utemeljenost programa, kreativnost i inovativnost aktivnosti, doprinos lokalnoj zajednici i mogućnost primjene modela u školskom sustavu. Projektu su osigurana financijska sredstva, tako da je kupljen potreban psihologijski instrumentarij i stvoreni su materijalni preduvjeti za njegovu provedbu.

Projekt „Daroviti učenici - snaga naše škole“

Škola, kao odgojno-obrazovna institucija, mora biti mjesto prepoznavanja, identifikacije i pružanja podrške darovitim učenicima, ne samo deklarativno, već i stvarno.

Uočili smo da je u stvarnom životu škola česta razlika između znanja o potrebi podrške darovitim učenicima i stvarne podrške koju ti učenici u školi (ne)dobivaju. Stoga smo odlučili napraviti iskorak i

provesti projekt prilagođen potrebama darovitih učenika, mogućnostima koje škola pruža i zainteresiranosti lokalne zajednice.

Projekt „Daroviti učenici-snaga naše škole“ je prvi sustavni model rada s darovitim učenicima u OŠ Ante Starčevića Lepoglava.

Program rada s darovitim učenicima i pružanje odgovarajuće podrške planirani su dugoročni i kontinuirani rad.

U prvoj godini rada planirane su slijedeće aktivnosti:

- postupak prepoznavanja,
- postupak psihologijskog testiranja,
- postupak identifikacije,
- kreativne radionice za učenike (poticanje kreativnosti, stvaralaštva i istraživačkog rada, te razvijanje samopoštovanja i komunikacijskih vještina),
- educiranje učitelja,
- suradnja s roditeljima,
- praćenje darovitih učenika i njihovih postignuća..

Plan realizacije programa u narednim godinama je slijedeći:

- identifikacija darovitih učenika u 3. razredu,
- kreativne radionice za učenike (Kreativno mišljenje, Maštom do novog, Istraži-provjeri, Ja-govor, Neverbalna komunikacija, Rješavanje sukoba),
- edukacija roditelja (predavanja i radionice),
- edukacija učitelja (predavanja, radionice i stručna literatura),
- edukacija stručnih suradnika,
- prezentacija programa široj zajednici.

Darovita djeca zahtijevaju ali i zaslužuju dodatnu pozornost u školama koje bi morale imati program rada kojim bi se poticao razvoj sposobnosti, kreativnosti i interesa takovih učenika. Njihove sposobnosti ne smiju biti u raskoraku s poticajima koje (ne)dobivaju u školi. U svakom slučaju, škola je ta koja se mora prilagođavati darovitim učenicima i stvoriti uvjete za njihov razvoj (Večei-Funda, Portner Pavićević, 2007).

Važnost roditelja u odgoju darovitog djeteta

U potrazi za istraživanjima o ranoj manifestaciji darovitosti djece i ulozi roditelja u poticanju djeteta da ispolji i razvije svoju darovitost nemalo je reći koliko se naglašava važnost *roditelja i obitelji*. Darovito dijete je dijete koje ima iznadprosječne sposobnosti i specifične osobine ličnosti. Važnu ulogu u rastu, razvoju i odgoju darovite djece imaju upravo roditelji, odnosno obitelj djeteta. S

obzirom na to da darovita djeca uče brže i lakše od prosječnog djeteta, potreban im je širi raspon aktivnosti od uobičajenog. Zbog toga je potrebno da roditelji osiguraju prave poticaje, koji će biti raznoliki, koji će ohrabrivati učenje, osiguraju adekvatne materijale za igru i učenje, pruže djetetu mogućnost da uči po modelu te osiguraju što više iskustava i vježbi.

Najefikasniji "obrazovni" postupci koji se navode u literaturi, a koje roditelji mogu provoditi su:

- čitanje: često čitanje djetetu, zajedničko čitanje i traženje informacija iz knjiga, časopisa, mapa, novina, upoznavanje s knjigama kao izvorima informacija, omogućavanje pristupa knjigama;
- razgovor: aktivno širenje dječjeg rječnika: pronalaženje smisla, značenja, primjera u imenima stvari i akcija, traženje sinonima i nijansi u značenju, izgrađivanje kvalitetnih pojmova kod djece, uključivanje djece u razgovor odraslih za vrijeme zajedničkih obroka, aktivnosti i slično, odgovaranje na pitanja (uz povremeno zajedničko traženje odgovora iz različitih izvora), aktivno slušanje;
- druge zajedničke aktivnosti: odlaženje u kino, kazalište, izložbe, zoološki vrt, muzeje, sportske manifestacije, uz razgovor, komentiranje, reproduciranje doživljaja nakon povratka kući; započinjanje nove aktivnosti ili interesa na osnovi razrade doživljenog i slično (Čudina-Obradović, 1991).

Dakle, ističe se potreba da roditelji pruže poticajno, stimulativno, obogaćeno okruženje djetetu kako bi razvilo svoje potencijale, ali i pozitivne osobine ličnosti, sliku o sebi, samopoštovanje. Darovito dijete ima specifične karakteristike i osobine ličnosti i zbog toga odgojno djelovanje roditelja može biti izuzetno teško i zahtjevno (Cvetković-Lay, 2002).

Mogu se pojaviti određene teškoće u odgoju darovitog djeteta. Ono postavlja velike zahtjeve na obitelj, nove izazove pred nju, a zadaća roditelja je održati sklad među članovima obitelji, djelovati poticajno, adekvatno i pozitivno na te zahtjeve. Svakako je otežavajuće jer dijete nameće svoj „tempo“, a ukoliko u obitelji postoje i druga djeca koja nisu u kategoriji darovitih, pred roditelje je postavljen veliki zahtjev.

Prema rezultatima longitudinalne studije Cvetković-Lay (2002) može se navesti šest općih pravila optimalnog obiteljskog okruženja za odgoj darovitog djeteta:

1. Darovito dijete odrasta u "obogaćenom" okruženju-zanimljivom, promjenljivom, poticajnom. Domovi ovakvih roditelja su prepuni knjiga, djetetu se od najranije dobi čita,

- posjećuju se zanimljiva mjesta i slično.
2. Darovito dijete zauzima posebno mjesto u obitelji: ono je često jedino dijete ili prvorodenac.
  3. Takve obitelji su usmjerene na dijete: roditelji svu svoju energiju usmjeravaju prema tome da osiguraju dovoljno poticaja i vježbi u području gdje se očituje darovitost.
  4. Oba roditelja su modeli koji postavljaju veoma visoke "unutarnje standarde" i imaju visoka očekivanja u pogledu postignuća u području talenta djeteta. Međutim, kada su roditelji isključivo orijentirani na postignuće, onda je to opasno za dijete.
  5. Oba roditelja potiču i nagrađuju neovisnost djeteta.
  6. "Dobitna" kombinacija u razvoju darovitog djeteta je kombinacija visokih očekivanja i poticaja, s jedne strane, i tople, njegujuće emocionalne podrške, s druge strane.

Ovo je optimalno okruženje za darovitu djecu. Ali, da bi se njemu približilo moguće je roditelje poučavati u školi za roditelje, na seminarima, radionicama... Roditeljima se mogu, također, preporučiti i određeni postupci koje oni mogu organizirati i realizirati s djecom kako bi se razvili do mogućeg maksimuma.

Naše iskustvo

Znajući važnost dobre suradnje s roditeljima, a pogotovo s populacijom roditelja darovitih učenika, nastojali smo temeljito pripremiti početak suradnje i stvoriti pretpostavke za kvalitetnu dugotrajnu suradnju.

Kako bismo roditelje zainteresirali, dobro pripremili za prvi susret i motivirali ih za suradnju, odlučili smo se za *Pismo roditeljima*. Pismo je bilo upućeno svim roditeljima potencijalno darovitih učenika, osobno je naslovljeno i u njemu su date osnovne informacije o projektu. Roditelji su upoznati s postupkom procjene potencijalne darovitosti njihovog djeteta, vremenu, mjestu i načinu predavljanja projekta i mogućnosti dogovora o daljem radu. Pismo su potpisale pedagoginja i psihologinja.

Ovaj, na prvi pogled banalan, detalj provođenja projekta pokazao se iznimno važnim. Naime, roditelji su pismo osobno i snažno doživjeli, svi pozvani roditelji su se odazvali sastanku, a za nekoliko učenika su na sastanak došla oba roditelja

Prezentacije za roditelje pripremile su pedagoginja i psihologinja. Roditelji su upoznati s karakteristikama i potrebama darovite djece. Kako bi im se približila važnost sustavne brige o darovitima ali i opasnosti od neprepoznavanja darovitih, prikazana su

četiri slučaja darovitih učenika iz prakse stručne službe. Naglašena je važnost dobre suradnje obitelji i škole. U podršci obitelji darovitom djetetu naglašena je potreba poticanja interesa djeteta, poticanje intelektualne radoznalosti i prihvaćanja djetetove različitosti.

Kako u današnjem pristupu darovitosti značajni dio darovitosti predstavljaju kognitivne sposobnosti (Vlahović-Štetić, 2005), roditelji su informirani i o povezanosti inteligencije i darovitosti, općenito o inteligenciji i načinima mjerenja inteligencije psihologijskim instrumentarijem. Naglašena im je tajnost podataka koji će biti dobiveni testiranjem učeničkih sposobnosti u okviru projekta.

Kako se uz pojam kreativnost često vezuje inteligencija i ispituje njihova povezanost, bilo je potrebno roditelje upoznati i sa spoznajama iz tog područja.

Pojašnjeno im je kako su rezultati istraživanja o odnosu inteligencije i kreativnosti vrlo različiti. Iako se na kreativnost gleda kao na kreativni stav, kreativno ponašanje i kreativan proizvod, bit kreativnosti je kreativno ponašanje koje uključuje kreativno razmišljanje, kreativne navike i kreativne aktivnosti. Zato se na kreativnost može gledati kao na funkciju tako da je važno naglasiti dragocjenost kreativnosti kao čovjekove sposobnosti.

Glavna težnja u radu s darovitim učenicima treba predstavljati poticanje kreativnosti. Povezano sa tim, upozorava se da je školski sustav previše usmjeren na logičko, cilju usmjereno mišljenje i da se zanemaruju neke druge komponente kroz koje učenici stječu iskustva u izražavanju osjećaja i o odnosu s drugima. Potrebno je uravnoteženje kako razvoj kreativnosti ne bi bio ugrožen (Cvetković-Lay, 2002). S toga su u okviru projekta predviđene radionice koje imaju za cilj poticanje i razvoj kreativnih sposobnosti darovitih učenika.

Kako ne bi bile zanemarene i druge bitne osobine učenika, govorilo se i o pojedinim crtama ličnosti kao važnim činiteljima rada s darovitim. Naglasak je stavljen je i na samopoštovanje učenika i poticanje razvoja samopoštovanja kroz Projekt.

Nakon prezentacija uslijedio je razgovor s roditeljima, mogli su postavljati pitanja i otvorena je diskusija. Također, u cilju bolje informiranosti roditelja i poticanja daljnjeg razmišljanja i razgovora unutar obitelji, izrađen je i *letak za roditelje*. U letku su sažeto iznijete osnovne informacije o Projektu, koracima njegovog provođenja, nekim osnovnim osobinama ličnosti darovitih, načinima na koje roditelji mogu pružiti potporu djetetu, a tekst je dopunjen simpatičnim ilustracijama koje su preuzete iz literature.

Posebnu pažnju posvetili smo upravo kontaktu s roditeljima, njihovom uključivanju u rad, informiranju i općenito komunikaciji s roditeljima.

Od roditelja je zatražen *pristanak za uključenje djeteta u projekt* pismenim putem. Oni su potvrdili da su informirani o postupku psihologijskog testiranja, procjene i privatnosti podataka tj. da će rezultati obrade biti dostupni samo roditeljima/skrbnicima, pedagoginji i psihologinji (nosioci projekta) te da će učenik sudjelovati u radionicama i aktivnostima projekta. Pristanak roditelja bio je 100%.

Zatim su roditelji zamoljeni ispuniti *Upitnik za roditelje - procjena darovitog djeteta*. Tim upitnikom željelo se dobiti mišljenje roditelja o specifičnim osobinama djeteta. Tvrdnje iz upitnika preuzete su iz literature, selekcionirane i prilagođene s obzirom na potrebe projekta. Upitnik se sastoji od 27 čestica, a procjene su davane na skali Likertovog tipa.

Roditeljski sastanak donio je očekivane rezultate – pomogao je upoznavanju roditelja s Projektom, senzibilizirao ih za važnost njegovog provođenja, pomogao je uspješnoj i konstruktivnoj komunikaciji te omogućio što potpuniji rad s darovitim učenicima u okviru odgojno-obrazovnog procesa.

Ništa bez roditelja

Neosporno je da roditelji imaju značajnu ulogu u razvoju darovitog djeteta. Dijete većinu vremena provodi u obitelji i roditelji mogu puno učiniti za njegov cjelokupni razvoj.

Đorđević (2007) je provela istraživanje o tome što roditelji, učitelji i instruktori razumiju pod pojmovima *darovitost* i *talent*. Rezultati ukazuju na nedovoljno poznavanje fenomena darovitosti i svega što iz nedovoljnog poznavanje proizlazi. Ovaj fenomen su prvenstveno shvatili kao manifestiranje intelektualnih sposobnosti i u velikoj mjeri zapostavili druga svojstva darovitosti, čime su suzili šire poimanje i razumijevanje ličnosti darovitih. Također, rezultati upućuju da bi roditelji, učitelji i drugi koji se bave darovitima, trebali znati više, ne samo o prirodi darovitosti, već i o različitim potrebama djece, emocionalnim, moralnim i drugim.

Da nije sve tako crno možemo se uvjeriti na brojnim primjerima sretne darovite djece koja su pronašla svoj životni put i uspješno ga slijede, a znamo da bez njihovih roditelja, roditelja-heroja koji su hrabro prešli prepreke odrastanja i obrazovanja sa svojom djecom, toga ne bi bilo.

Velika zainteresiranost roditelja za suradnju u provođenju našeg projekta potvrdila nam je važnost sustavnog rada s darovitima, stvaranje dugoročnog plana aktivnosti i mogućnosti realizacije podrške darovitim učenicima i uz skromna financijska sredstva.

Literatura:

- Cvetković-Lay, J. (2002). **Darovito je, što ću sa sobom?**. Zagreb: Alinea
- Đorđević, B. (2005). **Darovitost i kreativnost dece i mladih**. Vršac: Tuli
- Đorđević, B. (2007). **Roditelji, nastavnici i instruktori o razumevanju (shvatanju) pojmova i termina darovitosti i talenta (Implicitna teorija darovitosti)**. Ur. Gojkov, G., Haranguš, K. Međunarodni naučni skup, Zbornik radova: Darovitost, interakcija i individualizacija u nastavi, 487-491. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača Vršac
- Marković, D.Ž. (2006). **Prilozi elitopedagogiji**. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača Vršac
- **Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih**, (1991). Zagreb, Ministarstvo prosvjete i kulture
- **Pedagoški standard predškolskoga, osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja, prijedlog državnoga pedagoškog standarda osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja**, (2007.) Zagreb, Ministarstvo prosvjete i kulture
- Večei-Funda, V., Portner Pavićević, J., (2007.) **Daroviti učenici-snaga naše škole**, Praktični aspekti savremenih shvatanja darovitosti, Zbornik 13, Visoka škola za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac. (str. 506.-513.)
- Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D. (2003). **Psihologija obrazovanja**. Zagreb: IEP- VERN
- Vlahović-Štetić, V. (2005). **Daroviti učenici – teorijski pristup i primjena u školi**. Zagreb: Institut za društvena istraživanja
- **Zakon o osnovnom školstvu**, (2003), Zagreb, Ministarstvo prosvjete i športa
- <http://nahla.ba>

Valerija Večei-Funda
Jelena Portner Pavićević
Primary School Ante Starčevića, Lepoglava
Croatia

The Importance of Good Cooperation with the Parents of Gifted Students

Abstract: The population which certainly demands special attention and continuous work within educational process are the gifted. Due to the fact that they are frequently neglected category of a school system the aim of the project “Gifted students

– the power of our school” is the constant care for the gifted, from the beginning to the end of primary school, as well as adequate support to the families of the gifted. The parents are those who are essential factor of recognition, identification and work with the gifted. Therefore, an initial parental meeting has been organized, followed by a combined lecture. The aim was conversation with parents, their approval for inclusion of their children into the project and gaining the results of estimation of gifted students by their parents.

In order to achieve successful cooperation, it is necessary to recognize the needs of gifted students, their parents and school and to establish adequate communication.

Key words: gifted students, project, parents.

